

הכנסת מרכז המחקר והמידע

ירושלים, ה באדר א תשע"ו
14 בפברואר 2016

פעילות קווי אוטובוס המגיעים ליעדם לאחר כניסת השבת

מסמך זה נכתב לבקשת ח"כ יואב בן צור בנושא פעילות קווי אוטובוס המגיעים ליעדם לאחר כניסת השבת. המסמך סוקר את ההנחיות הקיימות בנוגע לתחבורה ציבורית וימי מנוחה בישראל (ובכלל זאת השבת) ומציג נתונים על שעות הגעת אוטובוסים שנאספו ממפעילות תחבורה ציבורית שונות בשעת כניסת השבת בשני ימי שישי נבחרים.¹ לבסוף יוצגו התייחסויות המפעילות השונות לנושא. יודגש כי המסמך אינו עוסק בפעילות תחבורה ציבורית במהלך שבת או בקווים המתחילים לפעול טרם יציאת השבת, אלא רק בנסיעות קווים שהחלו לפני כניסת השבת והסתיימו לאחר מכן.

1. רקע

יום שבת נחשב כיום המנוחה השבועי הקבוע במדינת ישראל מהקמתה. כבר בפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, דבר החקיקה הראשון במדינה, נכללה הוראה המגדירה את השבת כיום מנוחה רשמי.² השבת מוכרת כבעלת מעמד מיוחד בחוקים שונים, ביניהם חוק שעות עבודה ומנוחה, המחשיב את יום שבת כיום המנוחה השבועי לעובדים יהודים.³ היתר כללי לעבודה ביום המנוחה מחייב אישור ועדת שרים המורכבת מראש הממשלה, שר הדתות ושר העבודה.⁴ בהוראות צה"ל ניתן למצוא חלוקה בין עבודות חיוניות למאמץ מלחמתי עד שאינן סובלות דיחוי ויימשכו גם בשבתות ומועדים, עבודות שעלולות להיות דחופות באופן פתאומי המחייבות תורנות הכרחית בלבד, ועבודות אחרות, המופסקות בשבתות ובמועדי ישראל.⁵

למרות האזכורים השונים של השבת בחוקים, ניתן ללמוד מהצעות חוק המונחות על שולחן הכנסת כי אין כיום בחוק הגדרה למשך השבת, כניסתה ויציאתה, שתשמש להבדיל בין יום שבת כיום דתי (המתחיל עם שקיעת החמה ביום ו' ומסתיים עם שקיעתה למחרת) ובין הגדרתו נטולת המשמעות הדתית, כיום השביעי בשבוע, המתחיל בשעה 00:00 ומסתיים 24 שעות לאחר מכן.⁶ הצעות חוק שונות מציעות הגדרות כאלו, כגון

¹ המונח "תחבורה ציבורית" מתייחס במסמך זה רק לקווי אוטובוסים ולא למוניות שירות ורכבות.

² פקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, סעיף 18א.

³ חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, סעיף 7(ב)1. חוק זה אוסר ככלל על עבודה ביום המנוחה השבועי, פרט למקרים שאושרו על ידי שר העבודה, וזאת "אם הוא משוכנע שהפסקת העבודה למנוחה השבועית, לכולה או לחלק ממנה, עלולה לפגוע בהגנת המדינה או בביטחון הגוף או הרכוש, או לפגוע פגיעה רבה בכלכלה, בתהליך עבודה או בסיפוק צרכים שבהם, לדעת שר העבודה, חיוניים לציבור או לחלק ממנו". ראו דוגמאות נוספות כאן: פקודת העיריות [נוסח חדש], סעיף 249(21); חוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-1953, סעיף 6; תקנות סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ז-1997, סעיף 3; משרד המשפטים, [פרשת השבוע 66: יום מנוחה במדינה יהודית ודמוקרטית](#), תשס"ב.

⁴ חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, סעיף 12.

⁵ מזכירות פיקוד עליון, שבת ומועד – הפ"ע 0903.3. הפקודה מוסיפה וקובעת שלמעט במקרים מיוחדים, "יש להסדיר את לוח החופשות ביחידות כך שתתחלנה 3 שעות לפני שקיעת החמה ותסתיימנה במוצ"ש 3.5 שעות לאחר צאת השבת."

⁶ דוגמא להתייחסות בהתאם להגדרת יום דתית ניתן למצוא בחוק איסור פתיחת בתי עינוגים בתשעה באב (הסמכה מיוחדת), התשנ"ח-1997, סעיף 2, ובו "תחילתו של יום האבל הוא משקיעת החמה וסיומו עם צאת הכוכבים למחרת."

”שעות היממה שמכניסת השבת עד צאת השבת”⁷ או ”פרק זמן אשר מתחיל עם שקיעת החמה ביום שישי ומסתיים עם שקיעת החמה ביום שבת”⁸.

2. הסדרת התחבורה הציבורית בזמן כניסת שבת

בהנחיות משרד התחבורה למפעילי תחבורה ציבורית, מצוין כי בתכנון לוחות הזמנים של הקווים על המפעיל לקבוע את מועד יציאת הנסיעה האחרונה כך שהנסיעה תגיע לתחנת היעד לפני כניסת השבת, על פי מועדי כניסת השבת המפורסמים על ידי הרבנות הראשית לישראל.⁹ מועדי כניסת השבת מפורסמים באתר המשרד לשירותי דת, ונקבעים לערים השונות בהתאם לנוהג המקום.

הפעלת שירותי התחבורה הציבורית בסופי השבוע מוסדרת בהוראות שבפקודת התעבורה והתקנות שהותקנו מכוחה. סעיף 71(א7) לפקודה, שנוסף לה ב-1991, מתיר לשר התחבורה להתקין תקנות לאיסור הפעלת אוטובוס ציבורי בימי מנוחה, תוך ”התחשבות ככל שניתן במסורת ישראל”.¹⁰ האפשרות להעניק רישיון לשירותי תחבורה בימי המנוחה מוסדרת בתקנה 386 לתקנות התעבורה. לפי התקנה, לא יינתן רישיון להפעלת קו שירותי¹¹ של אוטובוס ציבורי בימי המנוחה, אלא בקו:

1. שמשרת נוסעים לבית-חולים;
2. שמשרת נוסעים ליישובי ספר;
3. שמשרת נוסעים ליישובים שתושביהם אינם יהודים;
4. שהוא חיוני, לדעת המפקח על התעבורה, מבחינת ביטחון הציבור;
5. שהוא חיוני, לדעת המפקח על התעבורה, מבחינת קיום שירותי תחבורה ציבורית.¹²

התקנה אינה חלה על קווי שירות רצופים שניתן להם רישיון לפני 1 בינואר 1991.¹³ המשמעות היא שקווים שפעלו ברציפות לאורך השבת לפני המועד הני”ל (למשל בעיר חיפה) המשיכו לפעול גם לאחר מועד זה.¹⁴ משרד התחבורה מנהל רשימה של קווים המקבלים רישיונות לפעולה בימי מנוחה, הכוללת את פרטי הקו השונים ואת הנימוק מהרשימה שלעיל לפיו התקבל הרישיון. עותק מהרשימה העדכנית לינואר 2016 נמצא בנספח למסמך זה.

⁷ הצעת חוק יום המנוחה השבועי, התשע”ו–2015, פ/20/2112.

⁸ הצעת חוק הפעלת תחבורה ציבורית ביום המנוחה השבועי, התשע”ה–2015, פ/20/7.

⁹ משרד התחבורה, [גיבוש נספחים לצורך קבלת רישיון קו: עקרונות להכנת נספח 4](#) (מס’ 01.02.07-04), סעיף 5.6.5.6.2.

¹⁰ [פקודת התעבורה \[נוסח חדש\]](#), סעיף 71(א7).

¹¹ קו שירות מוגדר בסעיף 1 לפקודת התעבורה כמסלול ההסעה של אוטובוס ציבורי או מונית, שקבועות בו תחנות להעלאת נוסעים ולהורדתם, כפי שנקבע ברישיון קו שירות.

¹² יש לציין כי אין בפקודת התעבורה או בתקנות הגדרה של ”צורך חיוני” מבחינת ביטחון הציבור או קיום שירותי תחבורה ציבורית.

¹³ תקנות התעבורה, התשכ”א–1961, סעיף 386א.

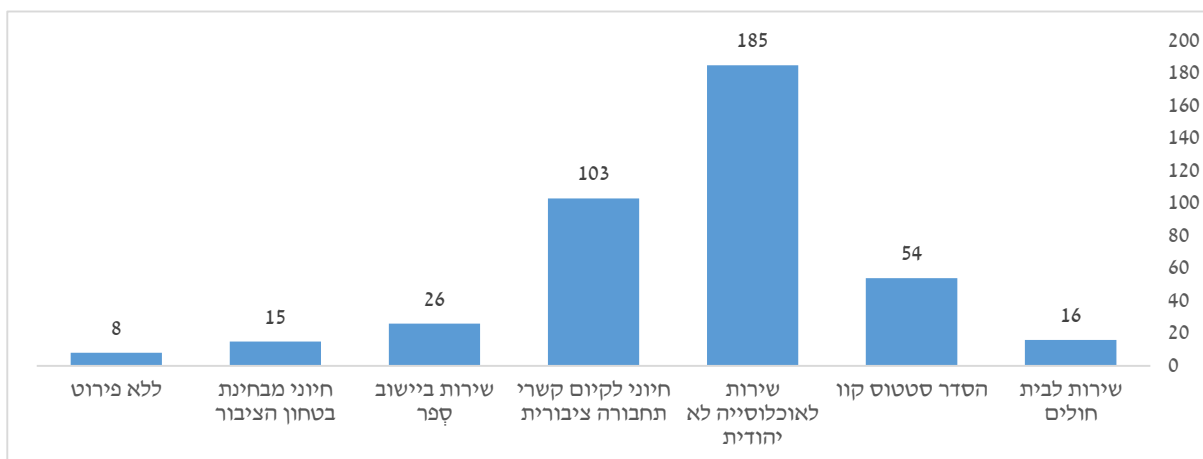
¹⁴ יניב רוני, [הפעלת שירותי תחבורה ציבורית בסופי שבוע – בישראל ובכמה אזורים מטרופוליניים בעולם, מרכז המחקר והמידע של הכנסת](#), 26 ביוני 2012.

כיום יש לכ-378 קווים רישיון לפעול בימי המנוחה, מהם כ-185 במגזר הלא-יהודי.¹⁵ השוואת הרשימה לזו שהוצגה במסמך של מרכז המחקר והמידע של הכנסת מ-2012 מעלה כי חל גידול במספר ההיתרים - ב-2012 היה היתר לנסיעה בימי מנוחה ל-164 קווים, מהם 72 במגזר הלא-יהודי.¹⁶ ב-2012 צוין בתשובת משרד התחבורה לבקשה מצד מרכז המחקר והמידע של הכנסת כי (בכל הנוגע להפעלת שירותי תחבורה ציבורית בשבת ובימי מנוחה) "מדובר בנושא רגיש המעורר מחלוקת פוליטית. המצב הנוכחי שומר על סטטוס קוו ולא ראוי לעורר דיון ציבורי בנושא."¹⁷

להלן תרשים ובו מוצגים הקווים עם רישיון לפעול בימי מנוחה בהתאם לחלוקת הנימוקים שבתקנה 386א להלן. יצוין כי למספר קווים יותר מנימוק אחד ולכן הם נספרים יותר מפעם אחת וסך הקווים בתרשים גבוה מ-378, מספר הקווים בעלי הרישיון.

תרשים 1: מספר הרישיונות לפעול בימי מנוחה בהתאם לנימוקים שבתקנות התעבורה, ינואר 2016¹⁸

בתרשים ניתן לראות כי מרבית הרישיונות לפעול בימי מנוחה הם לצורך שירות לאוכלוסייה לא יהודית (185 רישיונות) והנימוק השני בהיקפו (103 רישיונות) הוא קיום קשרי תחבורה ציבורית. הספקת קו לבית חולים הוא הנימוק בו נעשה השימוש המועט ביותר (12 רישיונות).

¹⁵ רשימת קווי השירות המורשים לפעול בימי המנוחה ובמועדי ישראל כפי שנמסרה על-ידי משרד התחבורה מפורטת בנספח. ראו: דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016.

¹⁶ יניב רוני, הפעלת שירותי תחבורה ציבורית בסופי שבוע – בישראל ובכמה אזורים מטרופוליניים בעולם, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 26 ביוני 2012, עמ' 3.

¹⁷ יהודה אלבז, מנהל אגף בכיר – תחבורה ציבורית במשרד התחבורה, מכתב, 22 באפריל 2012. מתוך: יניב רוני, הפעלת שירותי תחבורה ציבורית בסופי שבוע – בישראל ובכמה אזורים מטרופוליניים בעולם, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 26 ביוני 2012, עמ' 3.

¹⁸ דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016.

רשימת הקווים הרשאים לפעול בימי מנוחה עודכנה מספר פעמים עם השנים. להלן יוצג מספר הקווים הרשאים כפי שמראות שלוש רשימות שהוצגו בשנים 2012-2016 למרכז המחקר והמידע או לוועדת הכלכלה של הכנסת.

טבלה 1: מספר הקווים הרשאים לפעול בימי מנוחה בחלוקה לנימוקים, 2012-2016¹⁹

סך רישיונות*	חסר/ללא פירוט	הסדר סטטוס קוו/חיפה	שירות ביישוב ספר	הוא חיוני לדעת הרשות מבחינת בטחון הציבור	חיוני לקיום קשרי תחבורה ציבורית	שירות לבית חולים	רישיונות לקווים לשירות אוכלוסייה לא יהודית	סך רישיונות	
**	**	**	**	**	**	**	71	162	יוני 2012
*354	7	52	27	15	102	17	134	328	פברואר 2015
*407	8	54	26	15	103	16	185	378	ינואר 2016

*- למספר קווים יותר מנימוק אחד ולכן סך הנימוקים גבוה מסך הרישיונות.

** נתונים אלו לא נכללו ברשימת הקווים שפורסמה.

בטבלה ניתן לראות גידול עם השנים במספר הקווים הרשאים לפעול בימי מנוחה: מיוני 2012 עד פברואר 2015 עלה מספר סך הקווים הרשאים בערך פי שתיים, כאשר הגידול בקווים לאוכלוסייה הלא-יהודית היה מ-71 ל-134. כמעט כל התוספת בין פברואר 2015 וינואר 2016 (50 קווים) נוגעת לקווים לשירות האוכלוסייה הלא-יהודית, וישנם שינויים קלים בנימוקים האחרים. לפי נציגת משרד התחבורה התווספו לרשימה קווים המשרתים את האוכלוסייה הערבית הן במזרח ירושלים והן במקומות אחרים בארץ.²⁰

לדברי נציג משרד התחבורה ב-2012, ההסדרים שנקבעו שומרים על איזון נאות בין שמירה על מסורת ישראל לבין צרכים חיוניים של ציבור הנוסעים באוטובוסים.²¹ בתשובה לפניית מרכז המחקר והמידע של הכנסת ב-2015 הוסיף המשרד כי זמן ההגעה מחושב בהתאם למשך זמן נסיעה ממוצע, כך שלפי תכנון הלויז' קווים שאינם מורשים לפעילות בשבת יסיימו פעילותם בתוך פרק זמן מוגדר טרם כניסת שבת, וכי מערכת הרישוי, בה מופיעים לוחות הזמנים שמפרסמת הרבנות הראשית, מתוכננת כך שכל שנקבע לוח-זמנים המעלה חשש לגלישה של האוטובוס לשבת, בהתאם לזמני הנסיעה המוגדרים והמתוכננים, היא מתריעה על כך.²²

¹⁹ יניב רוני, הפעלת שירותי תחבורה ציבורית בסופי שבוע – בישראל ובכמה אזורים מטרופוליניים בעולם, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 26 ביוני 2012, נספח א'; אשרת זיו, אגף רישוי, תכנון ותפעול תחבורה ציבורית במשרד התחבורה, דוא"ל, 1 בפברואר 2015; דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016. רשימת קווים נוספת נמצאה בתיק הדיון של ועדת הכלכלה בנושא הצעה לסדר-היום בנושא: "תחבורה ציבורית בשבת בהיקף נרחב בגליל וכפייה על נהגים לנסוע בשבת", של חה"כ יואב בן צור, מהתאריך 2 בדצמבר 2014, ואינה נכללת כאן מכיוון שלא מצוין על הרשימה מה מקורה. רשימה זו מציינת סך של 270 קווים, מהם 103 משרתים את האוכלוסייה הלא יהודית.

²⁰ מיכל כרמלי, ראש ענף תכנון משולב במשרד התחבורה, דוא"ל, 14 בפברואר 2016.

²¹ יהודה אלבז, מנהל אגף בכיר – תחבורה ציבורית במשרד התחבורה, מכתב, 22 באפריל 2012. מתוך: יניב רוני, הפעלת שירותי תחבורה ציבורית בסופי שבוע – בישראל ובכמה אזורים מטרופוליניים בעולם, מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 26 ביוני 2012, עמ' 3.

²² דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, שעות סיום פעילות קווי אוטובוס – בקשת מידע, מכתב, 7 בדצמבר 2015.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

3. הצעות חוק ודיונים בכנסת בנושא תחבורה ציבורית בשבת

עם השנים היו הצעות חוק שונות בנושא התחבורה הציבורית ביום שבת ובימי המנוחה בכלל, כאשר מרביתן תומכות בקיום תחבורה ציבורית במהלך יום המנוחה, במגבלות שונות או ללא הגבלה.²³ נכון לזמן כתיבת מסמך זה, שלוש הצעות חוק שונות בשם "הצעת חוק הפעלת תחבורה ציבורית ביום המנוחה השבועי, התשע"ה–2015" מונחות על שולחן הכנסת ה-20 לפני דיון מוקדם.²⁴

בפברואר 2012 קיימה ועדת הכלכלה דיון בנושא החלטת עיריית תל-אביב להפעיל תחבורה ציבורית בשבת, כאשר לפי יו"ר הוועדה דאז, ח"כ כרמל שאמה-הכהן, "אמנם מדובר בהחלטה מוניציפאלית, שעניינה מקומי, אבל לגישתי השלכותיה הן לאומיות." בסיכום דבריו אמר יו"ר הוועדה שמדובר בנושא רגיש ונפיץ, ושהחלטה על כך צריכה להתקבל בכנסת. היו"ר הוסיף כי למעשה ההחלטה במועצת עיריית תל-אביב היא הצהרתית ושהחלטה להפעלת קווים בשבת היא בבקרת משרד התחבורה עם פיקוח של הכנסת.²⁵

בדצמבר 2014, בעקבות הצעה לסדר של ח"כ יואב בן צור, התקיים דיון בנושא בוועדת הכלכלה, בו אמר נציג משרד התחבורה שהמשרד מקפיד על הגעת האוטובוסים לפני השבת ויש חריגות המטופלות נקודתית. חה"כ בן צור הצביע על תחקיר בעיתונות לפיו מבוצעות נסיעות רבות בשבת בניגוד לתקנות ומ"מ יו"ר הוועדה, ח"כ איציק שמולי אמר בסיכום הישיבה ש"למען הסדר הטוב" על משרד התחבורה לעדכן את הוועדה בשינויים ברשימת הקווים הרשאים לפעול בימי מנוחה.²⁶

4. בחינת זמני הגעה של אוטובוסים אל מול זמן כניסת השבת בשני ימי שישי נבחרים

לבקשת חבר-הכנסת פנה מרכז המחקר והמידע למשרד התחבורה ולחברות תחבורה ציבורית שונות²⁷ בבקשה למידע על שעת ההגעה בפועל של קווי אוטובוס בשני ימי ו' שנבחרו לדוגמא- בתאריכים 13.11.15 ו-20.11.15 (להלן: שישי 1 ושישי 2, בהתאמה). המידע שהתבקש היה על זמן ההגעה המתוכנן וזמן ההגעה בפועל של אוטובוסים ליעדם, וזאת לאוטובוסים שהגיעו ליעדם לאחר השעה 00:16.²⁸

²³ ראו למשל: הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (צמצום התחבורה הציבורית בימי המנוחה), התש"ו-1990, פ/690/12; הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (תחבורה ציבורית בשבת), התשנ"ג-1993, פ/641/13; הצעת חוק הפעלת תחבורה ציבורית ביום המנוחה השבועי, התשס"ו-2006, פ/53/17; הצעת חוק תחבורה ציבורית (הפעלה ביום המנוחה השבועי), התשס"ו-2006, פ/1414/17.

²⁴ פ/7/20, פ/873/20, פ/1097/20.

²⁵ ועדת הכלכלה, פרוטוקול מס' 766, החלטת עיריית תל-אביב להפעיל תחבורה ציבורית בשבת, 28 בפברואר 2012.

²⁶ ועדת הכלכלה, פרוטוקול מס' 402, הצעה לסדר-היום בנושא: "תחבורה ציבורית בשבת בהיקף נרחב בגליל וכפייה על נהגים לנסוע בשבת" של חה"כ יואב בן צור, 2 בדצמבר 2014.

²⁷ החברות מהן התבקש המידע הן: אגד, דן, אגד תעבורה, מטרופולין, נתיב אקספרס, קווים, סופרבוס, אפיקים, גלים, גי בי טורס, שירותי אוטובוס מאוחדים נצרת ונסיעות ותיירות. פנייה נשלחה גם למועצה אזורית גולן, המחזיקה ברישיון הפעלת קווים בימי מנוחה. תשובה לא התקבלה מהחברות נתיב אקספרס, קווים, שירותי אוטובוס מאוחדים נצרת ונסיעות ותיירות.

²⁸ פנייה דומה נעשתה לרשות הארצית לתחבורה ציבורית שבמשרד התחבורה, ולפי תשובת הרשות אין בידיה נתונים זמינים ומערכת מעקב אוטומטית נמצאת בתוכנית העבודה העתידית של המשרד. ראו: דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, שעות סיום פעילות קווי אוטובוס – בקשת מידע, מכתב, 7 בדצמבר 2015.

להלן יוצגו שעות כניסת השבת בתאריכים אלה כפי שפרסם המשרד לשירותי דת:²⁹

תאריך לועזי	כניסת שבת-ירושלים	כניסת שבת-תל אביב	כניסת שבת-חיפה	כניסת שבת-באר שבע
13.11.15	16:06	16:20	16:10	16:24
20.11.15	16:02	16:16	16:06	16:21

שעות אלו הוצלבו עם המידע שנמסר מחברות התחבורה הציבורית אגד, דן, אגד תעבורה, מטרופולין, סופרבוס, אפיקים, גלים, גוי בי טורס ומהמועצה האזורית גולן בנוגע לאוטובוסים שהגיעו לתחנתם הסופית לאחר השעה 16:00, ועם רשימת הקווים הרשאים לפעול בימי מנוחה כפי שניתנה על ידי משרד התחבורה.³⁰ להלן יוצג ניתוח של נתונים אלו.

יש להבהיר כי המשך הניתוח יתמקד בנסיעות הנפרדות במסגרת קו אוטובוס, כלומר התייחסות נפרדת לנסיעות אוטובוס בכיוון מסוים וביום מסוים (לדוגמא- קו 480 בין ירושלים ותל אביב ייספר ארבע פעמים: שתי נסיעות, אחת לכל כיוון, שפעלו פעמיים- בשני ימי השישי). התייחסות זו נועדה להציג באופן המפורט ביותר את מספר הנסיעות והפעילות לאחר כניסת השבת בשני התאריכים השונים גם יחד. בנוסף לא נכללו בקווים הנסקרים קווים המשרתים באופן מובהק אוכלוסייה לא יהודית.³¹

4.1. דגשים שנלקחו בחשבון במהלך הניתוח

בניתוח הנתונים נלקח בחשבון כי:

- בבדיקה זו נבחרו שני תאריכים בלבד, שאינם מייצגים בהכרח את פעילות הקו בכללותה. חריגה בשעות הפעילות באחד מהם או בשניהם לאו דווקא מעידה על חריגה קבועה בהתנהלות הקו, ותיתכן חריגה מקרית בשני הימים.³²
- יש אפשרויות שונות לעיכוב שאינן בשליטת הנהג או חברת התחבורה, כגון פקקים, תאונות, תנאי מזג אוויר, שיפוצים ועבודות לא צפויים בכביש ועוד. המידע שניתן מהחברות השונות לא הציג, ככלל, הסברים להגעת קווים ליעדם לאחר כניסת השבת.

²⁹ המשרד לשירותי דת, זמני כניסת ויציאת השבת וחגי ישראל, <http://dat.gov.il/Pages/ShabbathTimes.aspx>, יצוין כי המסמך מתייחס לזמן המוצהר של כניסת השבת, ואין בניתוח הנתונים התייחסות לסוגיות של מנהג המקום או הלכה בנוגע לזמן כניסת השבת שלא כפי שפורסם על ידי הרבנות הראשית.

³⁰ ראו להלן: דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016; צחי נווה, מנהל תנועה בסופרבוס, מכתב, 30 באוקטובר 2015; אילן שעבי, מנהל תחבורה ציבורית במועצה אזורית גולן, דוא"ל, 6 בדצמבר 2015; ויסאם בדעאן, גיי.בי. טורס, דוא"ל, 10 בדצמבר 2015; אלון אלמן, ע"י מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר 2016; טל עופר, מתכנתת תנועה באגד תעבורה, דוא"ל, 13 בינואר 2016; גלים נרקיס גל הסעות בע"מ, מכתב, 26 בנובמבר 2015.

³¹ מדובר על קווים בעלי רישיון מיוחד לפעול בימי מנוחה תחת הנימוק "שירות לאוכלוסייה לא יהודית" ו-8 קווים נוספים שזוהו במעבר על תחנותיהם כקווים המשרתים אוכלוסייה לא יהודית. מדובר על סך של 14 מקרים בהם קווים הגיעו לאחר כניסת השבת באחד מימי השישי הנסקרים, ושלא יוצגו בהמשך המסמך. הקווים המדוברים הם קו 792 של אגד וקווים 4, 13, 24, 25, 26 ו-66 של מטרופולין.

³² טענה אפשרית היא ששני הימים שנבחרו הם לאחר המעבר משעון קיץ לשעון חורף (מעבר שבוצע ב-25 באוקטובר 2015) ושישנם קווים שהמשיכו לאחר מכן לעבוד עד לשעה הקבועה בהתאם לשעון הקיץ. מנגד יש לציין שהשינוי היה כשלושה שבועות טרם התאריכים הנבדקים וששעת השבת משתנה מידי שבוע, דבר המצריך ביקורת והתאמה שבועית.

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

- המידע המדובר ניתן על ידי חברות התחבורה הציבורית עצמן, כאשר משרד התחבורה לא הציג מערכת מטעמו או מטעם גוף ממשלתי אחר המתעדת למשך זמן את פעילות האוטובוסים.³³
- הבדיקה מתמקדת בקווים שהגיעו לפני ואחרי שעת כניסת השבת ולא מבדילה בין חריגה קצרה או ארוכה: קו שהגיע לתחנתו הסופית דקה לאחר כניסת השבת וקו שהגיע שעה לאחר מכן נספרים שניהם באותו האופן, וכך גם ייספרו יחד קו שהגיע דקה לפני כניסת השבת וקו שהגיע חצי שעה לפני כן (עם זאת, סעיף 4.5. מצגי מידע נוסף על משך האיחור בהגעת הקווים). נסיעות שהגיעו ליעדן בדיוק בדקה בה נכנסת השבת לא נספרות כאילו הגיעו ליעדן לאחר כניסת השבת.
- הנתונים שנבדקו מצביעים על הזמן בו הגיע קו האוטובוס ליעדו, ואין בהם התחשבות בזמן הנדרש לנוסעים להגיע ליעד נוסף לאחר מכן או לנהג שבקו לסיים את עבודתו (בהנחה שלאחר הגעת הקו לתחנה האחרונה הנהג נדרש למשימות נוספות בטרם יסיים עבודתו). זאת כאשר ניתן לטעון שיש להתחשב בנהג ושעל הקו להגיע לתחנתו הסופית זמן מספק לפני כניסת השבת כך שהנהג יוכל לסיים לעבוד ולהגיע לביתו.
- שינוי ברישיונות הפעולה בימי מנוחה: ייתכן וישנם קווים שקיבלו רישיון נסיעה בימי מנוחה ושינו את מספרם או עברו מחברה לחברה (במסגרת החלפת זיכיון וכדומה).³⁴ הקווים הושוו לרשימת הרישיונות שניתנה על ידי משרד התחבורה, והתוצאה היא בהתאם להשוואה זו.³⁵
- הנתונים אינם כוללים את זמן היציאה מהתחנה הראשונה או את משך הנסיעה המשוער. ניתן להניח שקווים עם משך נסיעה ארוך יותר עלולים להיתקל בעיכובים רבים יותר. עם זאת, היות ותכנון פעילות הקו בימי שישי אמורה להתחשב בכך ובהתחשב בכך שמידע זה לא נמסר על ידי כלל החברות אין כאן התייחסות לנושא זה.

4.2. ניתוח תוצאות רחב

מניתוח המידע עולה כי:

- בשני ימי השישי יחד מדובר בסך של 352 נסיעות שהגיעו לאחר כניסת השבת, מהן נסיעות של 157 קווים שהגיעו לאחר כניסת השבת הן בשישי 1 והן בשישי 2, ונסיעות של 38 קווים שהגיעו לאחר כניסת השבת רק באחד מהם. מתוך הקווים שהגיעו לאחר כניסת השבת בשני ימי השישי גם יחד, 134 היו עם רישיון לנסיעה בימי מנוחה ו-23 היו ללא רישיון.
- מסקירת הפרסומים של החברות השונות, עולה כי החברות הנסקרות במסמך זה מפעילות כ-1,850 קווים (בניכוי הקווים המשרתים ציבור לא-יהודי במובהק).³⁶ בהנחה שכל קו פעיל לשני כיוונים ופעל

³³ המשרד מאפשר גישה למידע בזמן אמת (Service Interface for Real time Information, SIRI) לשימוש של מפתחי תוכנות, והמידע מאפשר שימוש באפליקציות לתכנון נסיעות. ראו: משרד התחבורה והבטיחות בדרכים, [מידע בזמן אמת – SIRI](#), תאריך גישה: 2 בפברואר 2015.

³⁴ למשל, ברשימת הקווים שהועברה מחברת אגד מסומנים מספר קווים כבעלי רישיון לפעול בימי מנוחה, אך אינם מופיעים ברשימה שסופקה על ידי משרד התחבורה.

³⁵ דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016.

³⁶ הנתונים הם על בסיס מספרי קווים שפורסמו או סכימת מספר הקווים באתרי החברות להלן (תאריך גישה לאתרים השונים: 4 בפברואר 2016): אתר תחבורה ציבורית גולן, [קווים ולייז](#); טל עופר, מתכנתת תחבורה באגד תעבורה, דוא"ל, 2 בפברואר

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

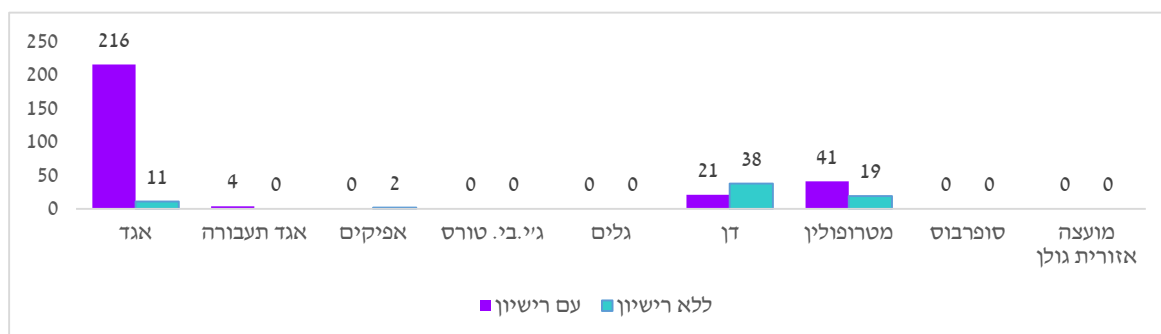
בשני ימי השישי, נעשה שיערוך לפיו באותם ימי השישי יחד התקיימו כ-7,250 נסיעות של קווים שסיימו את פעילותם במהלך יום השישי.³⁷ יחסית להערכה זו, הקווים שהגיעו לאחר כניסת השבת הם כ-4.9% משיעור סך הנסיעות שיכולות היו להגיע לאחר כניסת השבת בשני ימי השישי המדוברים, כשמספר זה מורכב מ-3.9% קווים עם רישיון ו-1.0% קווים ללא רישיון. עם זאת יש להדגיש כי ניתוח זה מבוסס על הערכה של סך הנסיעות.

- בשישי 1 היו 171 נסיעות אוטובוס שהגיעו ליעדן לאחר כניסת השבת. מרבית הנסיעות (140) היו בקווים בעלי רישיון לנסיעה בימי מנוחה, ו-31 בלבד היו ללא רישיון.
- בשישי 2 היו 181 נסיעות אוטובוסים שהגיעו ליעדן לאחר כניסת השבת. שוב מרבית הנסיעות (142) היו בקווים בעלי רישיון לנסיעה בימי מנוחה, ו-39 היו ללא רישיון.

4.3. חלוקה לפי חברה ולפי אזור

להלן מוצג תרשים של חלוקת נסיעות האוטובוס שהגיעו ליעדן לאחר כניסת השבת בשני ימי השישי המדוברים, בחלוקה בין החברות ובין קווים עם רישיון לפעולה בימי מנוחה וללא רישיון.

תרשים 2 : מספר הנסיעות שהגיעו לאחר כניסת השבת, לפי חברה ובחלוקה לפי החזקת הקו ברישיון³⁸

בחלוקה לחברות השונות ניתן לראות בתרשים כי מרבית האוטובוסים שהגיעו ליעדם לאחר כניסת השבת היו של חברת אגד (227 אוטובוסים), ולאחריה החברות מטרופולין (60 אוטובוסים) ודן (59). בניכוי הקווים בעלי הרישיון לנסיעה בימי מנוחה, מרבית הנסיעות בקווים שהגיעו ליעדן לאחר כניסת השבת כאשר לקווים אין רישיון לנסיעה בימי מנוחה הן בקווים של חברת דן (38 נסיעות), לאחריה חברת מטרופולין (19) ואגד (11). יצוין כי לדברי נציג חברת דן, כפי שיוצג להלן בסעיף 4.6, הסיבה להגעה המאוחרת בקווים שאינם מאושרים לפעולה בשבת היא העומס בכבישי מטרופולין ת"א, שתואר על ידי הנציג כ"בלתי נסבל" וכנובע בעיקרו מעבודות הרכבת הקלה בגוש דן והאטה משמעותית במהירות המסחרית שנגזרת מכך.³⁹

2016; אתר דן, [לוחות זמנים](#); אתר אגד, [מי אנחנו](#); אתר מטרופולין, [חיפוש לפי קו](#); אתר גלים, [קווים](#); אתר סופרבוס, [לוחות זמנים](#); אתר גי.בי.טורס, [חיפוש לפי קו](#); אתר אפיקים, [אזורים וקווים](#). ממספר זה הופחתו הקווים המשרתים ציבור לא-יהודי במובהק, ומכך עלה מספר הקווים 1,842.

³⁷ מדובר בשיעור בלבד, היות ואין בידי מרכז המחקר והמידע מספר של כלל הקווים שפעלו בימים אלו.

³⁸ הנתונים בהתבסס על: דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016, צחי נווה, מנהל תנועה בסופרבוס, מכתב, 30 באוקטובר 2015; אילן שעיבי, מנהל תחבורה ציבורית במועצה אזורית גולן, דוא"ל, 6 בדצמבר 2015; ויסאם בדעאן, גי.בי.טורס, דוא"ל, 10 בדצמבר 2015; אלון אלמן, עי מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר 2016; טל עופר, מתכנתת תנועה באגד תעבורה, דוא"ל, 13 בינואר 2016.

³⁹ אלון אלמן, עי מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015.

השוואת מספר האוטובוסים רומזת על היקף התופעה, אך מדובר בתצוגה חסרה היות והיא איננה מתייחסת למספר הקווים הכולל שמפעילות החברות או מספר הקווים הפועלים בכלל הארץ. להלן מוצג מספר הנסיעות, בחלוקה בין החברות ובהצגת היחס אל מספר הקווים הכללי של החברה.

טבלה 2 : מספר הקווים שהגיעו לאחר כניסת השבת, עם ובלו רישיון , בחלוקה לחברה וביחס לסך קווי החברה, ינואר 2016⁴⁰

מסך הקווים המשוער של כל חברה	סך כולל של הקווים שהגיעו לאחר כניסת השבת	מסך הקווים המשוער	קווים שהגיעו לאחר כניסת השבת ללא רישיון	מסך הקווים המשוער	קווים שהגיעו לאחר כניסת השבת עם רישיון	שיעור נסיעות הקווים מאושרים לנסיעה בימי מנוחה (ללא קווים המשמשים ציבור לא יהודי במובהק)	שיעור קווים (בניכוי קווים המשרתים ציבור לא יהודי במובהק ובהתאמה לשני כיוונים ושני ימים)	
6.0%	227	0.3%	11	5.7%	216	428	3,776	אגד
0.5%	4	-	0	0.5%	4	36	848	אגד תעבורה
0.4%	2	0.4%	2	-	0	24	532	אפיקים
13.9%	59	9.0%	38	5.0%	21	36	424	דן
9.2%	60	2.9%	19	6.3%	41	68	652	מטרופולין
-	0	-	0	-	0	48	760	סופרבוס
						60	1,012	קווים גופים נוספים*
4.9%	352	1.0%	70	3.9%	282	652	7,244	סך הכל

*- גופים אלו הם מועצה אזורית גולן והחברות סופרבוס, גלים וגי.בי. טורס, שלא דיווחו על קווים שהגיעו לאחר כניסת השבת.

בטבלה ניתן לראות כי מתוך הסך המשוער של אוטובוסים המופעלים על ידי החברות שצוינו לעיל בימים המדוברים, כ-4.9% הגיעו בימים אלה לאחר כניסת השבת, ומתוך מספר זה כ-1.0% בלבד הם בקווים ללא רישיון לפעולה בימי מנוחה וכ-3.9% הם בקווים עם רישיון שכזה. בבחינת החברות השונות ניתן לראות כי בעוד מרבית האוטובוסים שהגיעו לתחנתם הסופית לאחר כניסת השבת היו של חברת אגד (227), החלק היחסי שלהם מכלל פעילות החברה הוא כ-6.0%. מנגד, בחברת דן היחס בין האוטובוסים שהגיעו לאחר כניסת השבת וכלל הפעילות המשוער הוא הגבוה מבין החברות שהוצגו- 13.9%, שהם 59 מכ-424 נסיעות

⁴⁰ הנתונים על פעילות הקווים בהתבסס על: צחי נווה, מנהל תנועה בסופרבוס, מכתב, 30 באוקטובר 2015; אילן שעבי, מנהל תחבורה ציבורית במועצה אזורית גולן, דוא"ל, 6 בדצמבר 2015; ויסאם בדעאן, גי.בי. טורס, דוא"ל, 10 בדצמבר 2015; אלון אלמן, עי' מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר 2016; טל עופר, מתכנתת תנועה באגד תעבורה, דוא"ל, 13 בינואר 2016; גלים נרקיס גל הסעות בע"מ, מכתב, 26 בנובמבר 2015. הנתונים על מספר הקווים הכולל הם על בסיס מידע שהתקבל, על בסיס מספרי קווים שפורסמו או סכימות מספר הקווים באתרי החברות להלן (תאריך גישה לאתרים השונים: 4 בפברואר 2016): אתר תחבורה ציבורית גולן, [קווים ולווי](#); טל עופר, מתכנתת תחבורה באגד תעבורה, דוא"ל, 2 בפברואר 2016; אתר דן, [לוחות זמנים](#); אתר אגד, [מי אנחנו](#); אתר מטרופולין, [חיפוש לפי קו](#); אתר גלים, [קווים](#); אתר סופרבוס, [לוחות זמנים](#); אתר גי.בי. טורס, [חיפוש לפי קו](#); אתר אפיקים, [אזורים וקווים](#). ממספר זה הופחתו הקווים המשרתים ציבור לא-יהודי במובהק, ומספר הקווים שעלה מכך (1,842) הוכפל על מנת להציג מספר קווים פעילים בשני ימי שישי שונים ולכלול קווים לשני כיוונים. מדובר בשיעור בלבד, היות ואין בידי מרכז המחקר והמידע מספר מקיף על סך הקווים שהיו פעילים בימים אלו.

משוערות. בחברת מטרופולין 60 אוטובוסים הגיעו ליעדם לאחר כניסת השבת, והיא עם היחס השני בגודלו מבין החברות - כ-9.2% מפעילות החברה המשוערת.

פילוח נוסף שניתן לבצע מבוסס על מיקום תחנות היעד של הקווים המדוברים. נושא זה חשוב בכל הנוגע לכניסת השבת, היות ולשעת הכניסה פן גיאוגרפי. להלן מוצגת טבלה בה ניתן לראות את חלוקת האוטובוסים שהגיעו ליעדם לאחר כניסת השבת בין החברות. מועצה אזורית גולן והחברות גי.בי. טורס, גלים וסופרבוס לא מופיעות, היות ובהן לא פעלו קווים לאחר כניסת השבת בשני ימי השישי שנבחרו לדוגמה.

טבלה 3 : מספר הקווים שהגיעו לאחר כניסת השבת, עם ובלי רישיון, בחלוקה לחברה ולאזור⁴¹

סה"כ	מטרופולין	דן	אפיקים	אגד תעבורה	אגד		
50	-	-	-	-	50	עם רישיון	צפון
2	-	-	-	-	2	ללא רישיון	
108	-	-	-	-	108	עם רישיון	חיפה
-	-	-	-	-	-	ללא רישיון	
14	-	-	-	-	14	עם רישיון	ירושלים
1	-	-	-	-	1	ללא רישיון	
9	4	1	-	-	4	עם רישיון	השרון
6	2	-	2	-	2	ללא רישיון	
33	4	5	-	-	24	עם רישיון	תל אביב
25	7	18	-	-	-	ללא רישיון	
19	4	15	-	-	-	עם רישיון	גוש דן
23	-	20	-	-	3	ללא רישיון	
-	-	-	-	-	-	עם רישיון	השפלה
2	2	-	-	-	-	ללא רישיון	
49	29	-	-	4	16	עם רישיון	הדרום
11	8	-	-	-	3	ללא רישיון	
282	41	21	-	4	216	עם רישיון	סה"כ
70	19	38	2	-	11	ללא רישיון	
352	60	59	2	4	227	סך כולל	

מהטבלה עולה כי האזור בו נמצאים מרבית הקווים שהגיעו ליעדם לאחר כניסת השבת הוא אזור העיר חיפה (108 קווים, כולם עם רישיון). ניתן לשייך זאת לסטטוס קוו המאפשר תחבורה ציבורית בעיר גם במהלך סוף השבוע. האזור בו נמצאים מרבית היעדים של קווים ללא רישיון שהגיעו לאחר כניסת השבת והעיר תל-אביב, בה 25 קווים ללא רישיון לפעולה בימי מנוחה הגיעו ליעדם לאחר כניסת השבת. מרבית קווים אלה, כ-18, הם של חברת דן.

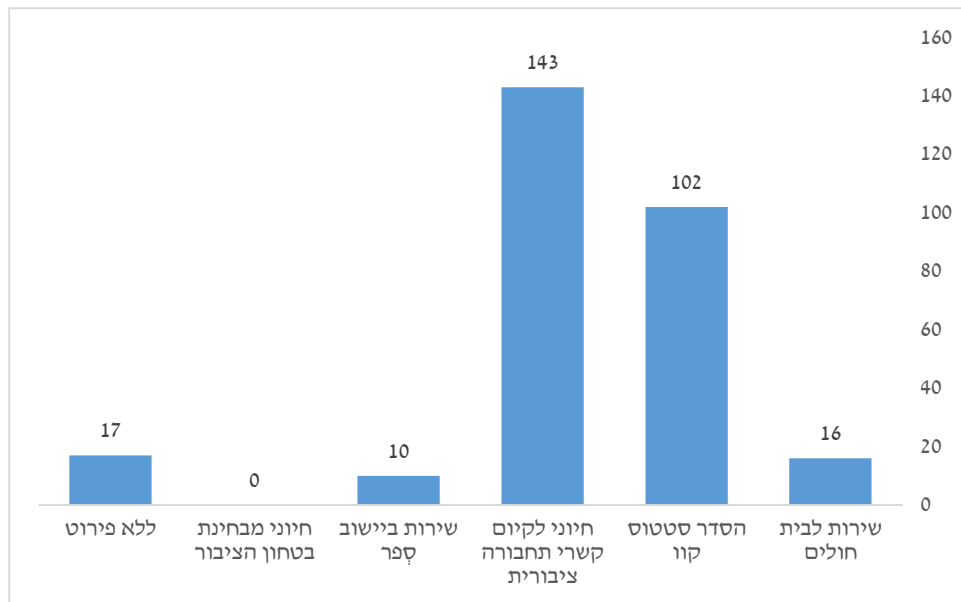
⁴¹ הנתונים בהתבסס על: אלון אלמון, עי' מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר 2016; טל עופר, מתכנתת תנועה באגד תעבורה, דוא"ל, 13 בינואר 2016. החלוקה לאזורים היא בהתאם לתחנה האחרונה של כל קו.

4.4. חלוקת קווים עם רישיון לנסיעה בימי מנוחה לפי נימוק הרישיון

להלן תרשים ובו מוצגים האוטובוסים שפועלים בקווים עם רישיון לפעול בימי מנוחה מבין אלו שהגיעו ליעדם לאחר כניסת השבת בשני ימי השישי הנבדקים. האוטובוסים מחולקים בהתאם לנימוקים שבתקנה 386א לתקנות התעבורה. יצוין כי למספר קווים יותר מנימוק אחד ולכן האוטובוסים שלהם יופיעו יותר מפעם אחת וסך האוטובוסים בתרשים גבוה מ-282 (סך האוטובוסים השייכים לקווים בעלי הרישיון שהגיעו לתחנתם האחרונה לאחר כניסת השבת).

תרשים 3 : חלוקת הנימוקים לרישיונות לפעילות קווי אוטובוס בימי מנוחה לאוטובוסים שפעלו לאחר כניסת השבת בתאריכים 13.11.15 ו-20.11.15, נכון לינואר 2016⁴²

בתרשים ניתן לראות כי מרבית האוטובוסים שמשויכים לקווים בעלי רישיון שהגיעו לאחר כניסת השבת (143 מהאוטובוסים) הם עם רישיון על בסיס צורך חיוני לקיום קשרי תחבורה ציבורית או על בסיס הסדר הסטטוס קו בחיפה (102 מהאוטובוסים). נימוקים אחרים שעמדו בבסיס רישיון לפעילות קו בימי מנוחה בקרב האוטובוסים שפעלו לאחר כניסת השבת בימים שנבדקו הם מתן שירות לבית חולים (16 אוטובוסים) ושירות ביישוב קפר (10).

⁴² הנתונים בהתבסס על: דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016; אלון אלמון, עי מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר 2016; טל עופר, מתכנתת תנועה באגד תעבורה, דוא"ל, 13 בינואר 2016.

4.5. איחור ממוצע של קווים ללא רישיון

להלן טבלה ובה מוצג מספר האוטובוסים המשויכים לקווים ללא רישיון לפעולה בימי מנוחה, שהגיעו לאחר כניסת השבת לתחנתם האחרונה, בחלוקה לימי השישי שנבדקו, ומשך האיחור הממוצע בין איחורים אלה.

טבלה 4 : מספר האוטובוסים המשויכים לקווים ללא רישיון לפעולה בימי מנוחה בחלוקה לימי השישי הנבדקים והזמן הממוצע בין כניסת השבת והגעת האוטובוס, בדקות⁴³

מספר אוטובוסים ללא רישיון שהגיעו לאחר כניסת שבת שישי 1	מספר אוטובוסים ללא רישיון שהגיעו לאחר כניסת שבת שישי 2	זמן ממוצע בין כניסת השבת ושעת הגעת האוטובוס	סטיית תקן	פער מירבי בין כניסת השבת והגעת האוטובוס	פער מזערי בין כניסת השבת והגעת האוטובוס	
4	7	0:15:44	0:16:35	0:52:14	0:01:00	אגד
1	1	0:41:00	0:02:00	0:43:00	0:39:00	אפיקים
18	20	0:14:36	0:11:27	0:43:00	0:01:00	דן
8	11	0:19:47	0:12:52	0:49:09	0:06:28	מטרופולין
31	39	0:16:57	0:13:28	0:52:14	0:01:00	סך הכל

בחינה רחבה של נתונים אלו, בהתחשב במספר הנסיעות ובסטיות התקן (המעידות על משך משתנה של איחורים) מקשה על הסקת מסקנות מהמידע המוצג: מספר הנסיעות קטן וסטיית התקן קרובה במרבית המקרים לממוצע, דבר המעיד על תוצאות מגוונות שאינן דווקא דומות לממוצע עצמו. בהתחשב בזאת, בטבלה ניתן לראות שהאיחור הממוצע הארוך ביותר הוא בחברת אפיקים, אולם מדובר בשתי נסיעות בלבד. מעבר למקרה זה, מבין החברות בהן היו יותר איחורים, משך האיחור הממוצע הארוך ביותר הוא בחברת מטרופולין (כמעט 20 דקות) ולאחריו בחברת אגד (קרוב ל-16 דקות). האיחור הממוצע הקצר ביותר הוא בחברת דן, בה הוא עומד על מעט יותר מ-14.5 דקות.

⁴³ הנתונים בהתבסס על: דרור גנון, מנהל אגף בכיר לתחבורה ציבורית, משרד התחבורה, רשימת קווי תחבורה ציבורית המורשים לנסוע בשבת, מכתב, 17 בינואר 2016; אלון אלמו, עי מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר.

4.6. מידע מהחברות בנוגע לאפשרות ההגעה לאחר כניסת שבת⁴⁴

חברות התחבורה הציבורית נשאלו על ידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת בנוגע לסיבות אפשריות לעיכוב הגעתו של אוטובוס לתחנה טרם כניסת השבת והצעדים בהם נוקטת החברה על מנת להימנע מעיכובים כאלו או לטפל בהם. להלן תמצית התשובות שהתקבלו:

- התגובות השונות שהתקבלו הדגישו כולן כי החברות פועלות בהתאם לרישיון שנקבע על ידי משרד התחבורה, המגדיר את המסלול, לוח הזמנים והתחנות של הקו.
- נציג פורום חברות התחבורה הציבורית הפרטיות ציין כי אין בסיס להניח שעיכובים המובילים לפעילות לאחר כניסת השבת הם תופעה נפוצה, וכי נושא השבת מציב אתגרים מיוחדים לחברות, ביניהם הצורך הייחודי לישראל בעדכון לוח של כל קו מידי שבוע בשל שינוי השבת ותוך התחשבות בנהלים ובבדיקות שנדרש כל אוטובוס לבצע טרם הנסיעה ולאחריה, הדורשים זמן בזכות עצמם. שינוי זה משפיע על העובדים בענף ועל ציבור הנוסעים, ציבור הזקוק לשירות כמעט עד שעת כניסת השבת.
- נציג חברת אגד הדגיש כי החברה נצמדת להנחיות הרגולטור באופן מלא, ושמערכות הרישוי של משרד התחבורה אינן מאפשרות לחברה להפעיל נסיעות שזמן הגעתן לתחנה האחרונה אמור לגלוש לתוך השבת, ומכאן שכל נסיעה שגלשה לתוך השבת הינה כתוצאה מתוואי הדרך הבלתי צפוי, כגון תאונה, פקק, תקלה ובעיית נוסע.
- לדברי נציג חברת סופרבוס, מקרים בהם מגיע האוטובוס לאחר כניסת שבת הינם נדירים אך מעוררים הדים גדולים. סיבות אפשריות לעיכוב הן פקק, תקלה טכנית או עומס נוסעים המצריך תגבור.
- לפי נציג חברת דן, הסיבה להגעה המאוחרת בקווים שאינם מאושרים לפעולה בשבת היא העומס בכבישי מטרופולין ת"א, שתואר על ידי הנציג כ"בלתי נסבל" וכנובע בעיקרו מעבודות הרכבת הקלה בגוש דן והאטה משמעותית במהירות המסחרית שנגזרת מכך.
- לפי נציג חברת אפיקים, שכוחות המקרים בהם חל עיכוב הגורם לאוטובוס לאחר ולסיים את עבודתו לאחר כניסת השבת הינה אפסית.

כתיבה: אהוד בקר

אישור: יובל וורגן, ראש צוות

⁴⁴ סעיף זה מתבסס על: יער אמיר, מנהל פורום חברות התחבורה הציבורית הפרטיות, מכתב, 31 בינואר 2016; צחי נווה, מנהל תנועה בסופרבוס, מכתב, 30 באוקטובר 2015; אילן שעבי, מנהל תחבורה ציבורית במועצה אזורית גולן, דוא"ל, 6 בדצמבר 2015; ויסאם בדעאן, ג"י.בי. טורס, דוא"ל, 10 בדצמבר 2015; אלון אלמן, עי מנכ"ל דן, דוא"ל, 15 בדצמבר 2015; אורן אברהם, סמנכ"ל תפעול באפיקים, דוא"ל, 16 בדצמבר 2015; פיני גרשון, מהנדס תנועה ארצי באגד, דוא"ל, 25 בינואר 2016; ליבנת כהן דן, מנהלת שיווק וקשרי לקוחות במטרופולין, דוא"ל, 31 בינואר 2016; טל עופר, מתכנתת תנועה באגד תעבורה, דוא"ל, 13 בינואר 2016; גלים נרקיס גל הסעות בע"מ, מכתב, 26 בנובמבר 2015.

